

Η ΠΟΡΚΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΡΟΥΤΟΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ-ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να μεταφέρετε τα προσηγορικά ονόματα της 1ης κλίσης του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού εφόσον αυτό είναι δυνατόν.
3. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και να δηλώσετε το γένος τους.
4. Να κλίνετε το όνομα “unguis” και στους δύο αριθμούς.
5. *amoris mei*: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς.
6. Να μεταφέρετε τα επίθετα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη στο βαθμό που βρίσκονται.
7. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου (εκτός από τις προσωπικές) στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
8. Των τύπων του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού εφόσον αυτό είναι δυνατόν.
9. Να γίνει χρονική αντικατάσταση του ρήματος της περιφραστικής συζυγίας του κειμένου.
10. *praeripuisset, cessisset*: Να γίνει χρονική αντικατάσταση των ρημάτων στην οριστική και υποτακτική.
11. *interficiendo*: Να κλιθεί η προστακτική ενεστώτα και μέλλοντα και στις δύο φωνές.
12. Να αντικατασταθούν χρονικώς τα ρήματα της 3ης συζυγίας του κειμένου στη φωνή που βρίσκονται.
13. Να εντοπίσετε τους τύπους των αποθετικών ρημάτων του κειμένου και να γράψετε τους ενεργητικούς τύπους των ρημάτων αυτών.
14. Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι όλων των ρημάτων του κειμένου και στις δύο φωνές, όπου αυτό είναι δυνατόν.

15. Να αντικαταστήσετε το γερούνδιο με γερουνδιακό, όπου η σύνταξη το επιτρέπει, και να επιφέρετε τις απαιτούμενες μεταβολές:
- α) *Hostibus magna spes vincendi nostras copias erat.*
 - β) *Ille cupidus administrandi rempublicam erat.*
 - γ) *Coriolanus consilium evertendi urbem cepit.*
 - δ) *Caesar legionibus imperavit in Belgis remanere hiemandi causa.*
 - ε) *Imperator duo legiones misit ad pugnandum.*
 - στ) *Cogitando mens nostra confirmatur.*
 - ζ) *Colendo viros excellentes animum et mentem meam conformabam.*
 - η) *Illis magna cupiditas videndi urbem erat.*
 - θ) *Confirmando fiduciam exercitus dux alacres milites in pugnam mittit.*
 - ι) *Legendo libros virorum sapientium homines sapientes fiunt.*
16. Να αντικαταστήσετε το γερουνδιακό με γερούνδιο, όπου η σύνταξη το επιτρέπει, και να επιφέρετε τις απαιτούμενες μεταβολές:
- α) *Dux tres legiones misit ad fugandos hostes ex provincia.*
 - β) *Duo consules populus constituit deligere administrandae reipublicae causa.*
 - γ) *Pueri imitandis magnis viris animum et mentem suam conformant.*
 - δ) *Contudit populos feroces, quibus consuetudo immolatorum²⁶⁰ hominum erat.*
 - ε) *Illa poposcit stilum scribendae epistulae causa.*
 - στ) *Adulescens permotus cupiditate vincendi hostis ruit in certamen et hostem hasta transfixit.*
 - ζ) *Manius Curius Dentatus utenda frugalitate divitias contemnere poterat.*
 - η) *Legendis libris pueri multa discunt.*
 - θ) *Coriolanus cum exercitu ad urbem expugnandam venit.*
 - ι) *Magnam spem occupandae urbis ille tenebat.*
17. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.

²⁶⁰ immolo, 1 = θυσιάζω

18. Να εντοπίσετε τους τύπους του κειμένου που βρίσκονται σε γενική πτώση και να προσδιορίσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
19. Να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται σε δοτική πτώση και να προσδιορίσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
20. Να εντοπίσετε τους τύπους του κειμένου που βρίσκονται σε αιτιατική πτώση και να προσδιορίσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
21. Να εντοπίσετε τους τύπους του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση και να προσδιορίσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
22. Να εντοπίσετε τα γερονδιακά του κειμένου και να δικαιολογήσετε την πτώση τους· να εξηγήσετε αν η σύνταξη επιτρέπει την αντικατάστασή τους με γερούνδια.
23. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου των γερονδιακών του κειμένου.
24. Να εντοπίσετε τον υποθετικό λόγο του κειμένου και να προσδιορίσετε το είδος του. Ποια μορφή θα πάρει στον ευθύ λόγο;²⁶¹
25. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις μετοχές του κειμένου. Να δικαιολογήσετε τον συντακτικό τους ρόλο καθώς και την πτώση τους.
26. Με ποιους τρόπους είναι δυνατόν να εκφρασθεί ο προσδιορισμός του σκοπού στη Λατινική;
27. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις παρακάτω περιόδους. Να αποδοθεί ο προσδιορισμός του σκοπού με όλους τους τρόπους που γνωρίζετε:
 - α) *Ἦλθαν ληστές για να δουν και να θαυμάσουν τον Σκιπίωνα.*
 - β) *Ἐστειλε κάποιον στρατιώτη για να μεταφέρει την επιστολή.*
 - γ) *Ζήτησε γραφίδα για να γράψει επιστολή.*

²⁶¹ Για την απάντηση βλ. Μ. Πασχάλης - Γ. Σαββαντίδης, *Λατινικά Λυκείου. Το βιβλίο του καθηγητή*, σσ. 148-49.

2. Ερωτήσεις-ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Άσκηση συμπλήρωσης κενών

1. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Να χρησιμοποιήσετε το γερονδιακό των ρημάτων που σας δίδονται στις παρενθέσεις, ενώ στις περιπτώσεις που η σύνταξη δεν επιτρέπει τη χρήση γερονδιακού να χρησιμοποιήσετε γερούνδιο. Να προσέξετε ώστε οι περίοδοι που θα προκύψουν να είναι νοηματικώς αποδεκτές.

- α) *Quo facto dux hostium habuit causam*
..... (interficio, captivus)
- β) *Hunc maxima cupiditas invaserat*
(video, Roma)
- γ) *Pueri* *sunt ad*
(audio, alacer, magister)
- δ) *Praedones venerunt ad*
(saluto, Scipio)
- ε) *Ille* *sine metu vixerit.* (mors, contemno)
- στ) *Sutor docuit corvum* *salutationes*
..... (impendo, opera, multus)
- ζ) *Permotus cupiditate* *pecuniam impendi* *eorum causa.* (lego, liber, emo)
- η) *Duo annos oppugnabant urbem spe adducti*
..... (occupo, is)
- θ) *Illi rem publicam stabiliverunt*
quae ad concordiam pertinent. (facio, omnis)
- ι) *Este cupidi* *et*
..... (audio, multus ουδ. γέν., dico, paucus)

II. Ασκήσεις του τύπου “Σωστό-Λάθος”

1. Βάσει του κειμένου να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>de interficiendo Caesare</i> : Η γερονδιακή έλξη είναι υποχρεωτική.	☐	☐
β) <i>unguium resecaudorum causa</i> : Η γερονδιακή έλξη δεν είναι υποχρεωτική.	☐	☐
γ) <i>ad eam obiurgandam</i> : Η γερονδιακή έλξη είναι υποχρεωτική.	☐	☐
δ) <i>cum viri sui... cognovisset</i> : Αιτιολογική πρόταση.	☐	☐
ε) Η χρονική πρόταση του κειμένου εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού, γιατί δηλώνει το σύγχρονο.	☐	☐
στ) <i>quod tonsoris... officium</i> : αναφορική αιτιολογική πρόταση.	☐	☐
ζ) Η αιτιολογική πρόταση του κειμένου εκφέρεται με υποτακτική, επειδή έχουμε πλάγιο λόγο.	☐	☐
η) <i>quam aequo animo... interemptura</i> : πλάγια ερωτηματική πρόταση.	☐	☐
θ) Η πλάγια ερωτηματική πρόταση του κειμένου εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού.	☐	☐
ι) Ο υποθετικός λόγος του κειμένου είναι εξαρτημένος και εκφράζει υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα.	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν η αναγνώριση των παρακάτω λέξεων του κειμένου είναι ορθή ή εσφαλμένη και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>virī</i> : ονομαστική πληθυντικού	☐	☐
β) <i>sui</i> : γενική ενικού ουδ. γένους	☐	☐
γ) <i>interficiendo</i> : αφαιρετική ενικού	☐	☐
δ) <i>unguium</i> : γενική πληθυντικού	☐	☐
ε) <i>elapso</i> : δοτική ενικού	☐	☐
στ) <i>cubiculum</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐

ζ) <i>officium</i> : αιτιατική ενικού	☐	☐
η) <i>secreto</i> : αφαιρετική ενικού	☐	☐
θ) <i>aequo</i> : αφαιρετική ενικού	☐	☐
ι) <i>sententia</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐

III. Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Ο εξαρτημένος υποθετικός λόγος στην τελευταία περίοδο του κειμένου εκφράζει:

α) υπόθεση ανοικτή	☐
β) υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα	☐
γ) υπόθεση δυνατή	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Η υπόθεση του εξαρτημένου υποθετικού λόγου του κειμένου στον ευθύ λόγο έχει ως εξής:

α) <i>si tibi consilium non ex sententia cesserit</i> (συντ. μέλ.)	☐
β) <i>si tibi consilium non ex sententia cesserit</i> (υποτ. πρκ.)	☐
γ) <i>si tibi consilium non ex sententia cessit</i>	☐
δ) <i>si tibi consilium non ex sententia cessisset</i>	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

3. Ο τύπος “*eoque*” του κειμένου συντακτικώς είναι:

α) αφαιρετική του οργάνου	☐
β) αφαιρετική του τρόπου	☐
γ) αφαιρετική της ιδιότητας	☐
δ) αφαιρετική του ποιητικού αιτίου	☐
ε)	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο ή να συμπληρώσετε κάτι άλλο, αν δεν σας ικανοποιεί καμιά από τις τέσσερις επιλογές.

4. Σε ποια περίπτωση δεν είναι υποχρεωτική η γερονδιακή έλξη;
- α) Όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε εμπρόθετη γενική γερονδίου συντασσομένου με αιτιατική.
- β) Όταν η σύνταξη επιβάλλει να χρησιμοποιήσουμε τη δοτική γερονδίου συντασσομένου με αιτιατική.
- γ) Όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσουμε εμπρόθετη αφαιρετική γερονδίου συντασσομένου με αιτιατική.
- δ) Όταν το αντικείμενο του γερονδίου είναι το ουδέτερο αντωνυμίας ή επιθέτου.
- Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

IV. Ασκήσεις σύζευξης

1. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Πέντε προτάσεις που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
1) ☐ <i>Cuius uxor Porcia erat?</i>	α) <i>Caesaris.</i>
2) ☐ <i>Quis cepit consilium de interficiendo Caesare?</i>	β) <i>Bruti.</i>
3) ☐ <i>Quis cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit?</i>	γ) <i>Brutus.</i>
4) ☐ <i>Cur Porcia cultellum tonsorium poposcit?</i>	δ) <i>Catilina.</i>
5) ☐ <i>Quid experiri Porcia voluit?</i>	ε) <i>Porcia.</i>
	στ) <i>Ancilla.</i>
	ζ) <i>Quia se vulnerare volebat.</i>
	η) <i>Experiri voluit quam aequo animo se ferro esset interemptura, si suo viro consilium non ex sententia cessisset.</i>
	θ) <i>Experiri volui quam aequo animo me ferro essem interemptura, si tibi consilium non ex sententia cessisset.</i>
	ι) <i>Brutus ad Porciam obiurgandam venit.</i>

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίδονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν δύο σημασίες των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχουν δύο λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίνονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε:

A	B
1) <i>consilium</i>	☐ κουρέας
2) <i>cultellus</i>	☐ γλυστρώ
3) <i>tonsor</i>	☐ ζητώ
4) <i>tonorius</i>	☐ μαχαιράκι, ξυράφι
5) <i>posco</i>	☐ μηχανεύομαι
6) <i>elabor</i>	☐ αρπάζω, κλέβω
7) <i>vulnero</i>	☐ δοκιμάζω
8) <i>obiurgo</i>	☐ σχέδιο
9) <i>temerarius</i>	☐ μαλώνω
10) <i>praeripio</i>	☐ πληγώνω
11)	☐
12)	☐

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη.

Α	Β
1) <i>Bruti uxor</i>	☐ κατηγορηματικός προσδιορισμός
2) <i>virii</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>sui</i>	☐ κατηγορούμενο
4) <i>cultellum</i>	☐ γενική κτητική
5) <i>hoc</i>	☐ γενική αντικειμενική
6) <i>indiciium</i>	☐ αφαιρετική του οργάνου
7) <i>ferro</i>	☐ αντικείμενο
	☐ αφαιρετική του ποιητικού αιτίου
	☐ παράθεση
	☐ γενική υποκειμενική
	☐ επιθετικός προσδιορισμός

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω περίοδοι είναι από συντακτικής απόψεως ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας στην περίπτωση που θεωρείτε κάτι εσφαλμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Magnam spem vincendis nostras copias illi tenebant.</i>	☐	☐
β) <i>Illi cupidi administrandam rempublicam erant.</i>	☐	☐
γ) <i>Magnam spem occupandae nostrae provinciae ille tenebat.</i>	☐	☐
δ) <i>Illi cum copiis ad expugnandum terram venit.</i>	☐	☐
ε) <i>Imperator duo legiones misit bellandi causa.</i>	☐	☐
στ) <i>Imperator duo legiones misit ad liberandam provinciam.</i>	☐	☐
ζ) <i>Audiendo viro animum et mentem tuam conformavisti.</i>	☐	☐
η) <i>Mihi magna cupiditas videndi viri erat.</i>	☐	☐

- θ) *Ille cupivit venire Romam videndorum amicorum causa.*
- ι) *Legendi libros sapientium pueri mentem suam conformant.*

2. Η γερουνδιακή έλξη στη χρονική πρόταση της πρώτης περιόδου του κειμένου:

- α) είναι υποχρεωτική
- β) δεν είναι υποχρεωτική

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Ο τύπος “elapso” του κειμένου είναι:

- α) δοτική ενικού αρσ. γένους
- β) αφαιρετική ενικού αρσ. γένους
- γ) δοτική ενικού ουδ. γένους
- δ) αφαιρετική ενικού ουδ. γένους

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

4. Ο τύπος “venit” του κειμένου είναι:

- α) οριστική ενεστώτα
- β) οριστική παρακειμένου
- γ) οριστική μέλλοντα

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5. Η μετοχή “elapso” του κειμένου είναι:

- α) απόλυτη
- β) συνημμένη

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

6. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Να χρησιμοποιήσετε το γερουνδιακό των ρημάτων που σας δίδονται στις παρενθέσεις, ενώ στις περιπτώσεις που η σύνταξη δεν επιτρέπει τη χρήση γερουνδιακού να χρησιμοποιήσετε γερούνδιο. Να δικαιολογήσετε σε ποιες περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η γερουνδιακή έλξη και σε ποιες όχι. Να προσέξετε ώστε οι περίοδοι να είναι νοηματικώς αποδεκτές.
- α) *Ille fingebat*²⁶² *causam* *ex*
(expello, urbs, philosophus)
- β) *Hunc maxima cupiditas invaserat*
(lego, tragoedia πληθ.)
- γ) *Hic* *erat ad*
(litterae, alacer, disco)
- δ) *veniunt ad nos* (capio, praedo)
- ε) *Multi disputaverunt de* (contemno, pecunia)
- στ) *Ille vir est cupidus* *et*
....., *quae ad pacem pertinent.* (dico, facio, omnis)
- ζ) *Hic consilium* *cepit.* (everto, respublica)
- η) *Illi* *liberi esse poterant.* (servo, lex)
- θ) *Veni ad te* *causa.* (peto, aliquid)
- ι) *Pauci sciunt artem*
(scribo, oratio²⁶³)

²⁶² fingo causam = βρίσκω πρόφαση

²⁶³ oratio, -onis (θηλ.) = ρητορικός λόγος